

*Evangelium till alla
för människors frälsning och ett bättre liv*

Tankar om Pingstmissionens identitet och DNA

och

100 år av missionärssändning – vad lär oss vår historia

*Sammanställt av Gunnar Swahn (sammankallande), Fredrik
Bengtsson, Annelie Lennartsson, Niclas Lindgren och Paul Waern*

Presenterat för Pingst Internationell Styrgrupp, 2016-06-14

100 år av missionärssändning – vad lär oss vår historia

1916 sändes de första missionärerna ut av en svensk pingstförsamling. Vi kan fascineras av missionens start i vår tidiga historia. Vi hör berättelser om hjältar och stordåd. Men där finns också de många som i trohet tjänade Gud utan att bli namnkunniga. Dem hör vi inte lika mycket om. Vi hör inte heller så mycket om det som inte blev så bra som det var tänkt. Men de berättelserna är också en del av vår historia.

Hur påverkas vi av berättelsen om vår egen historia? Vad lär vi av den? Och hur formar vi vår nutids berättelse så nästa generation kan dra nytta av det vi gjort? För all historia är ännu inte skriven. Det vi gör idag är morgondagens historia. Vilken berättelse lämnar vi till morgondagens missionsfolk att dra lärdomar av.

I dokumentet "Evangelium till alla, för människors frälsning och ett bättre liv" har vi försökt beskriva det vi uppfattar som delar av den svenska pingstmissionens identitet. Ur det lyfter vi fram några saker att fundera på inför framtiden:

Tydligt uppdrag att se hela Guds rike växa

Uppdraget att nå hela världen för att göra lärjungar är inte ett frivilligt tillval utan just ett tydligt uppdrag till Jesu efterföljare. Gud vill alla människors frälsning och ett bättre liv i ett rättfärdigt samhälle. Nödvändigheten av mission, och uppdragets helhetssyn, måste undervisas och predikas för att uppmuntra människor att bejaka Guds kallelse.

Ge utrymme för Anden

Upplevelsen av Anden och mission är nära förknippade med varandra i den första kyrkan. Så var det också när pingstväckelsen bröt fram i början av 1900-talet. Den nära kopplingen behöver vi åter aktualisera. Vi tror på det gudomliga tilltalet och på Guds kraft. Vi är övertygade att Andens gåvor och tjänster är nödvändiga också idag. Vi behöver ge utrymme för det både i den personliga överlåtelsen och i det gemensamma uppdraget.

Lär dig leva i spänningen mellan laget och jaget

Uppdraget att sprida Guds rike till alla utförs av enskilda människor men det är inget enmansjobb. Det är ett lagarbete. Det krävs individuella initiativ för nya satsningar och individuella prestationer för det pågående för att laget ska vinna. Men liksom de individuella satsningarna måste stärka lagets insatser behöver laget göra det möjligt för jaget att förverkliga sin kallelse. Vi måste se varandra i ett gemensamt uppdrag.

Vision och ägande måste gro hos flera för bestående resultat

Det lokala ägandet är en framgångsfaktor. Det krävs investeringar, inte minst i tid och förtroende för att det ska ske. Det underlättas av långsiktiga relationer som bygger mer på ömsesidighet än enbart på resultatrapporter

Pingstmissionens Identitet och DNA

Evangelium till alla för människors frälsning och ett bättre liv

Inledning

Varje tid har sitt språk för att uttrycka identitet och beskriva vem man är. Den svenska pingströrelsen har beskrivit sin mission på olika sätt genom sin 100-åriga historia. Olika värderingar har poängterats på olika sätt beroende på både tid och den miljö i vilken arbetet utförts. Ibland har olika synsätt polariserats, som synen på församlingsbyggande kontra samhällsbyggande insatser. Ändå finns i stort en sammanhållen syn på det globala uppdraget Jesus givit till sina efterföljare. Den synen kan sammanfattas med att de svenska pingstförsamlingarna, i sitt internationella missionsuppdrag, både byggt församlingar och påverkat samhällsutveckling oberoende av i vilken ordning det skett.

Definitioner

Missionsuppdraget är globalt. Det innefattar både kallelsen till den lokala församlingens närmiljö och kallelsen till det som ligger långt bort. I den svenska kyrkligheten har detta oftast uttryckts genom begreppen Inre och Yttre mission. För det mesta används ordet *mission* i det här dokumentet som beskrivning av *en medveten aktivitet som korsar både geografiska och kulturella gränser i syfte att sprida evangeliet om Jesus Kristus i ord och handling.*

Motivation

Missionsbefallningen om att "Gå ut i hela världen och gör alla folk till lärjungar" uppfattades som ett tydligt uppdrag till Jesu efterföljare i alla tider. Det var inte förhandlingsbart! Det var en självklarhet för en församling att sträcka sig ut i hela världen med budskapet om Jesus Kristus. Missionen utanför Sveriges gränser användes många gånger som en drivkraft också för det lokala arbetet. Många församlingar antog en ny missionär parallellt med att de beslutade om stora satsningar på hemmaplan. Missionen skapade en stolthet och en offervilja.

Historisk sammanfattning

När pingströrelsen växte fram var mission i andra länder inget nytt för församlingsmedlemmarna. Många av dem kom från andra kyrkor som redan hade sändt missionärer till andra länder. Det var självklart att även de unga pingstförsamlingarna också skulle bedriva mission. Det talades om Inre och Yttre mission för att särskilja det övergripande missionsuppdraget mellan det som utfördes i Sverige och det som gällde utanför Sveriges gränser.

Mission handlar om kallelse och förståelse av Guds budskap och hur den förståelsen går från ord till handling. Det som förkunnades och praktiserades runt om i landets pingstkapell påverkade missionsivern och hur missionsarbetet utformades.

Bara några år efter att de första pingstförsamlingarna hade bildats påbörjades ett expansivt missionsarbete utanför Sveriges gränser. Kontakter knöts med svenskar som rest ut som missionärer via USA. Exempelvis kom Daniel Berg och Gunnar Vingren till Brasilien 1910 på det sättet men från 1914 fick de ekonomiska bidrag från Filadelfiaförsamlingen i Stockholm. Två år senare, 1916, sände Filadelfia sina första missionärer till Brasilien. Sedan växte det i snabb takt. Svenskamerikaner hade också rest till Kina som missionärer och kontakter knöts med pingstförsamlingar i Sverige. Kina var under en period det största missionsfältet för svensk pingstmission. Europa blev också ett tidigt missionsområde. Nöden var stor efter 1a världskriget och missionärer sändes både för hjälparbete och församlingsarbete. Redan i början på 1920-talet påbörjades arbete i Afrika.

Så kom 2a världskriget och expansionen bromsades. Men missionsivern bromsades inte. En appell gick ut under både Nyhetsveckan och Lapplandsveckan 1944 om att samla in 1 miljon kronor till missionen och sända ut 100 missionärer. Och det dröjde inte länge efter freden 1945 som den visionen hade förverkligats med råge.

Nu följde en period av fördjupning och vidareutveckling av arbetet. Den lokala församlingen kompletterades också med gemensamma organ. Ibra radio startades (1955), och därefter PMU (1965). Antalet missionärer växte starkt och var som mest runt 1.000 personer. Nya länder tillkom liksom nya sätt att arbeta. Från att mest ha arbetat exklusivt inom den egna rörelsen startades missionsarbete i nya områden i samverkan med andra kyrkor och organisationer. Uppdraget var ju inte att bygga en svensk församlingsrörelse utan att bygga Guds rike.

Mot slutet av 1990-talet hade fokus svängt från Latinamerika och Afrika mot Eurasia och Mellanöstern/Nordafrika. Onådda folkgrupper inom 10/40-fönstret hade också satts på kartan med regelbundna onådda folk-konferenser. Alla folkgrupper, inte bara nationer, skulle nås med evangeliet på ett sätt som var begripligt för dem. Ekonomiskt hade Second hand-butiker seglat upp som en växande finansieringsform.

Drivkrafter

Vid en studiedag för pastorer om den missionala församlingen sammanfattade Ulrik Josefsson drivkrafterna för den tidiga missionsivern i de unga pingstförsamlingarna med följande punkter:

- Omvändelsebudskapet gjorde missionen nödvändig
- Andens kraft gjorde missionen möjlig
- Jesu tillkommelse gjorde missionen akut
- Samfundsfriheten gav missionen dels lokal förankring och dels blev det en hedersfråga att visa att samfundsfriheten var mer effektiv
- Pragmatiska utgångspunkter gjorde missionen till ett praktiskt uttryck för tron

En handfast tro

Kallelsen och hängivenheten drev missionärer att snabbt komma ut till missionsfältet. En del kom ganska oförberedda medan andra hade en mer stabil grund att stå på både teologiskt och praktiskt. Den tro och de upplevelser och erfarenheter de hade med sig skulle nu levas ut och omsättas i nya miljöer.

En del missionärer vittnar om hur de båda bibelberättelserna *Den förlorade sonen* och *Den barmhärtige samariern* blev en samlad beskrivning av missionskallelsen. Enskilda missionsatsningar kunde ha sin identitet i en av de två bibelberättelserna, men sammantaget fanns det en helhetssyn i svensk pingstmission. De förlorade skulle föras in i Guds famn och de slagna skulle helas och upprättas.

Vår syn på hur mission bör bedrivas är en spegling av hur det sett ut i församlingarna i Sverige. Många församlingar i Sverige hade ett starkt socialt patos. De har hjälpt enskilda människor som levt marginaliserade i samhället. Det exemplet blev en självklarhet också i missionsarbetet. Livet var inte enkelt i Sverige, så de var vana vid att dela med sig av det som fanns för att göra livet enklare också för andra. Det gällde både individer och de församlingar de kom från. För dem handlade inte tron bara om hjärtats övertygelse. Nej, tron var mycket mer handfast än så. De trodde med både hjärta och händer. Det sociala arbetet var självklart i församlingarna. Det tog sig en mängd uttryck: soppkök, ekonomiska bidrag, härbärgen, arbetsförmedling mm. Och den hjälpen gavs till människor i nöd, oavsett om de trodde eller ej. Parallellt med den praktiska hjälpen presenterades också erbjudandet om förbön och andlig vägledning.

Men det handlade inte bara om att hjälpa enskilda individer till ett bättre liv. Ivern att se en förändring har också tagit andra uttryck. Myndigheter och hela samhället skulle påverkas! Även om det fanns en kluven inställning till partipolitik fanns det människor som såg det som en självklar del av sin kallelse att göra lokalsamhället bättre. Ett starkt exempel på detta är tidningen Dagen. Den startades för att påverka samhället. Ibra radio hade mer evangelisationsfokus men det var också ett tydligt ställningstagande mot det svenska radiomonopolet. Därför är det inget nytt när exempelvis PMU får ett allt större fokus på påverkansarbete (advocacy) i projekten. Det är också en del av pingströrelsens historiska arv.

Missionärerna började ofta med enkel hälsovård, startade läskurser och hjälpte till att utveckla jordbruket samtidigt som de började bygga församlingar. I flera länder uppmuntrades missionen av myndigheterna att ge samhällsservice. Det har lett till att flera av de kyrkorörelser som är ett resultat av svensk pingstmission är djupt engagerade i både hälso- och utbildningssektorn i sina länder. Men det engagemanget är inte i första hand ett sätt att bli erkända av myndigheter. Det är ett uttryck för önskan att bistå enskilda människor och påverka ett helt samhälle.

Internationellt finns det olika synsätt på hur mission ska bedrivas beroende på vilken kyrkotradition man kommer från. Inte minst har en del pingströrelser skärmat sig från ett direkt samhällsinflytande. Men missionärer från Skandinavien har generellt sett alltid arbetat utifrån synen att församlingsplantering och samhällsutveckling är två sidor av samma uppdrag. I svensk pingströrelse hör de två sidorna ihop.

Det är också anledningen till att vi valt att kalla alla som sänds för Missionärer, vare sig personen ifråga arbetat med fokus på upprättade människor eller på omvandlade samhällen. I och med möjligheten att få statliga bidrag också för en del av missionärskåren blev den frågan högaktuell. Men också då höll pingströrelsen fast vid ett samlat missionärsbegrepp. Missionärer har identifierats utifrån sändning istället för arbetsuppgift!

Vad andra säger

Det finns internationella missionsforskare som menar att svensk/skandinavisk pingstmission har haft ett oproportionerligt stort inflytande på den världsvida missionen. Jämfört med andra pingströrelser har de Skandinaviska/Nordiska rörelserna haft ett betydligt större missionsengagemang.

En av dem som skrivit om detta är David Bundy. Även om en del av hans påståenden är ifrågasatta av andra forskare är det intressant att se vad han lyfter fram som bärande idéer till varför det är på det sättet.

Det har funnits ett starkt inslag av offervillighet och osjälviskhet. Det har funnits ett starkt engagemang. Missionsarbetet har också fått växa fritt. Det har inte varit centralstyrt. Istället har det varit missionärsstyrt. Intrycket är att ju friare det varit, desto mer har arbetet expanderat.

En del forskare är också inne på att vi i hög grad har tillåtit evangeliet "att resa istället för att överföras". Harvey Cox resonerar kring det fenomenet i sin bok *Fire from Heaven* där han talar om att pingstbudskapet är "en tro gjord för att resa".

En inflytelserik ledare i Mellanöstern beskriver svensk pingstmission med begrepp som Erfarenhet snarare än lärosatser, Relation snarare än organisation, Holism snarare än dualism och att det finns en Pragmatisk grundhållning. Han fortsätter att tala om oss som en profetisk gräsrotsrörelse med en låg profil som skapar en tillitsfull arbetsgemenskap. Han fascineras av den kraft som frigörs genom den lokala församlingen

Historieforskaren Grant Mc Clung trycker också på den lokala styrningen och det lokala engagemanget. Det har gjort det möjligt att snabbt verkställa det en församling upplevt som sin kallelse. Men han pekar också på ytterligare en framgångsfaktor – svensk pingstmission har legat i framkant när det gäller media!

Redan tidigt gjordes litteratursatsningar och bibelns spreds. David Bundy skriver bland annat om ett sådant exempel. Den svenske pingstmissionären Axel Andersson kom till Mexiko när han var i 20-årsåldern. Där arbetade han bland annat med en tidning som kom att spela en viktig roll för pingstväckelsen i landet. David Bundy uppskattar att det idag finns runt 15.000 pingstförsamlingar i Mexiko som ett resultat av det inflytande den tidningen hade.

Men främst förs tanken till Ibra radio när media kommer på tal. Ibra är en erkänd och högt respekterad medieinsats av andra missionsrörelser. I takt med att mediebilderna ändras i världen har svensk pingstmission följt med i utvecklingen. En pragmatisk och flexibel inställning gjorde det möjligt att satsa på TV/video. Och liksom Ibra blev en stark evangelisationsröst i Europa, med Europakampanj som en spinn off-effekt, fick också TV Inter en viktig funktion i vår egen världsdelen under många år. Åter är Ibra i framkant genom att stödja användandet av sociala medier för att nå ut med budskapet.

Samfundsfriheten

I samtal med internationella missionsforskare och ledare för våra samarbetskyrkor/-organisationer finns det en tydlig hänvisning till vår syn på den lokala församlingen som en

bärande orsak till det expansiva missionsarbetet. Det internationella arbetet kunde växa fritt utan en formell central styrning.

Trots avsaknaden av en formell centralorganisation fanns det funktioner som skapade en gemensam syn på arbetet. Det gäller i hög grad gemensamma konferenser där missionsfrågor dryftades och informationen spreds. Det gäller också Evangelii Härold och andra tidskrifter som inte bara spred information om vad som gjordes. I tidningarna presenterades också behov av underhåll till missionärer och till olika insatser. Informationen spreds på det sättet inte bara till församlingsledningar utan den gick direkt till medlemmar som i sin tur kunde inspirera sina församlingar till engagemang.

Till detta ska också nämnas Svenska Fria Missionen (SFM) som lyckades kombinera möjligheten att uppträda under ett samlat namn men samtidigt respektera den lokala församlingens rätt att besluta om sitt missionsarbete. Utan en sådan funktion hade det varit svårt att expandera på det sätt som skett. Efter olika synsätt i början blev SFM en stiftelse ägd av Filadelfiaförsamlingen i Stockholm. Genom den samordningsroll Filadelfia åtog sig kunde gemensamma rekommendationer ges om missionärsunderhåll och annat. Vårt att notera är att denna samordningsroll var ett resultat av återkommande vädjanden från missionärskåren. Vid olika tidpunkter tillsattes kommittéer för att ta i specifika frågor.

Ett exempel på en central påverkan är när pingstförsamlingarna utmanades att ge 15 kronor per medlem till en gemensam kassa som skulle garantera skolmöjligheter för missionärsbarnen. Uppslutningen kring den satsningen var nästan 100-procentig.

Tre nivåer

Det har funnits ett dynamiskt samspel inom rörelsen som rört sig på tre nivåer. Det är samspelet mellan den enskilde individen, den lokala församlingen och ett centralt inflytande.

Individ	Lokal församling	Centralt inflytande
Öppenhet för, och tilltro till ett Gudomligt tilltal	Tillåtande, med en tro på församlingens egna resurser. Men också möjlighet till prövning	Konferenser/mötesplatser med utrymme för samtal, Gudomligt tilltal och prövning av vad som sades Media – tidningar (central kommunikation) Pastors-/missionärsutbyte

Individ	Lokal församling	Central samordning
Ofta en missionär/entreprenör som uppmuntrar och driver på	Det lokala ägarskapet ger energi	Informellt (Land-AU mm) Formellt (PI)

I rörelsen har det förts ett pågående samtal om hur fördelarna i den modellen kan förstärkas och hur eventuella motsättning mellan nivåerna kan minimeras för att fortsätta utveckla och expandera missionsarbetet.

Tron på den lokala församlingen gjorde lokalt ägande i missionslandet självklar.

Den lokala friheten och det lokala ägarskapet var synnerligen viktigt i den framväxande svenska pingströrelsen. Allt skulle utgå från den fria lokala församlingen. Den tesen sattes på prov i missionsarbetet men med pragmatisk flexibilitet hittades vägar att kombinera

myndigheters krav på gemensam registrering med vikten av lokalt ägarskap. Undervisningen om den fria lokala församlingen skulle omsättas också i missionsländerna. Därför fanns det ett tidigt driv att snabbt identifiera och träna ett lokalt ledarskap i de unga församlingarna. Ett intressant uttryck för den iver blev att det i missionsländerna togs steg för en formaliserad teologisk utbildning långt tidigare än i Sverige.

En del har hävdats att överlämnandet till ett lokalt ledarskap gick för fort. Den uppfattningen kan ifrågasättas. Redan 1930 överlämnades arbetet i Brasilien till ett brasilianskt ledarskap. I samband med den politiska självständigheten när många kolonier blev egna stater i början av 1960-talet överlämnades ledningen av församlingsrörelserna i nationella händer. När det gäller flera sociala institutioner fanns dock missionärer kvar under en mycket längre tid. Men det gjordes medvetna satsningar på att utbilda lokal personal i syfte att de skulle kunna ta över samtliga funktioner i arbetet.

En naturlig effekt av att fler nationella gick in i uppgifter som tidigare utförts av missionärer var att antalet svenska missionärer i fält minskade. Nya initiativ kompengade inte den minskningen av antalet missionärer. I och med det försvann en viktig länk, och därmed en värdefull förståelse, mellan missionen i de olika länderna och församlingarna i Sverige. Missionären hade spelat en så avgörande roll i det internationella missionsuppdraget. Nu tenderade den tjänsten att uppfattas som någon som hörde till gårdagen. Missionen isolerades till några specialintresserade och uppmärksammades mest vid behov av olika organisationer.

Fortsatt missionsintresse

Trots det lever missionsintresset kvar! Människor upplever ett personligt tilltal att arbeta för Gudsrikets spridning runt om i världen. Ännu känner människor kallelsen till mission i andra länder. För uppdraget att göra alla folk till lärjungar är varken slutfört eller tillbakadraget. Vi är fortfarande kallade att fullgöra detta uppdrag!

Det är vårt uppdrag och vår utmaning att även i fortsättningen säga Ja till kallelsen att se människor upprättade och samhällen omvandlade i hela världen. Svensk pingströrelse kan också i framtiden få spela en oproportionerligt stor roll i det uppdraget.